

مولع :مراهچ لصف هزوح هقباس رد هیاپ

- هزوح هقباس رد تایضایر
- ربج ملع و یلح همّالغ

هزوح هق باس رد تايضاي

هك ماهتفگ رركم نم .دنراد يقباوس هچ ام گرزب ءاملع هك دىنبب تايضاي نيمه دوخ رد تسرا دعاوق ،يلح همالعباتك نىرخآال و .دناهتفرگ هلصاف نآ زا اههزوح ريخا نورق رد هنافساتم [1].

دعاوق باتك فىلأت خيرات هنىمز رد لاوقا [1]

.تسرا فالتخا دعاوق فىرش باتك فىلات نامز دروم رد

۱. ۶۹۹ لاس

دراد نىققحمالا رخف دوخ دنزرف هب هك ىتىصو نمض رد دعاوق فىرش باتك ناىاپ رد دوخ همالعباتك زا ممش ههد يادتبا رد و يگللس هاجنپ ندرپ ناىاپ هب زا سپ ار باتك نيا هك دنك ىم حىرصت :تسرا هدىمن فىلأت شيوخ كرابم تايح

هٔىصو

هٔبجي ام ىلإ كدشرا و ،هتمزالم و ريخالا لعفل كقفو و ،هتعاط ىلع ىلاعت هٔللا كناعأ - ينب اي ملعا هب رقت ام لكب كابع و ،نيرادل ياف كدعسا و ،هآنمتت و ريخالا نم هلمأت ام كعلب و ،هاضري و بابسا كقزر و ،تاحالصلاب كالمعأ متخ و ،ديغرلا شيعلا و ديعسلا رمعلا ياف كل دم و ،نيرعلا دق يني - رورشلا كنع عفد و ،روحم لك هٔللا كاقو و ،تاكربلا مئاطع نم كيلىل ضافأ و ،تاداعسلا طافلأب مالسلإا عئارش دعاوق هيف كل تنبي و ،ماكحألا يوافب بل باتكلا اذه ياف كل تصخل نم تغلب نأ دعب كلذ و ،دادسلا قيرط و داشرلا جهن هيف كل تحضوأ و ،هزرح تارابع و هرصتخم هلا و هيلع هٔللا ىلصا اياربلا ديس مكح دق و ،نيئسلا رشع ياف تلخد و نيئسمخلا رمعلا (714 ص ۳، ج ۳، ماکحال دعاوق).ايانملا كارتعا أدبم اهأب

باتك رد ناشيا دوخ حىرصت هب انب) ۶۴۸ لاس رد ىلح همالعباتك دلوت نامز هب تيانع اب نامز نيا بىترت)هئامتس و نيغبرا و نامث هئس ناضمر رهش نم نورشعلا و عساتلا دلوملا و :شيوخ ىلاجر دشاب ىم ىرمق ىرجه ۶۹۹ لاس ،(۱۵۹ ص ،لاوقالا ةصالخ

۲. ۶۹۲ اى ۶۹۳ لاس

نیا رد .تسرا هتخادرپ دوخ بتك ركذ هب زىن لاوقالا ةصالخ بىترت ،دوخ ىلاجر باتك رد ناشيا مان ىفلتخم ياه باتك زا ،تسرا ىرجه (۶۹۲ خسن زا ىخرب قبطو) ۶۹۳ لاس نآ فىلأت نامز هك باتك :تسرا هلمج نيا زا زىن دعاوق هك دنرب ىم

رهطم نب ىلع نب فسوي نب نسلحلا

و ادلوم يلىلحلا روصنم وبأ - ءارلا و ،هئدشملا ءاهلا و ،همععمل ريغ ءاطلا و هومضملا ميملاب - :بتك هل - باتكلا اذه فنصم ،انكسم

ي ف ني م لس م لا به ا ذ م ع ي م ج ه ي ف ان رك ذ ، ه ل ث م ل م ع ي م ل : ب ه ذ م ل ا ق ي ق ح ت ي ف ب ل ط م ل ا ي ه ت ن م ب ا ت ك ه ن م ان ل م ع ، ي ل ا ع ت ة ل ل ا ء ا ش ن ا م ت ي ، ه ي ف ان ف ل ا خ ن م ج ح ل ا ط ب ا د ع ب ؛ ه د ق ت ع ن ا م ان ج ج ر و ، ه ق ف ل ا ع ب س - ة ئ ا م ت س و ن ي ع س ت و ث ا ل ث ة ن س ر خ آ ل ع ي ب ر ر ه ش و ه و - خ ي ر ا ت ل ا ا ذ ه ي ل ا (١٥٨ ص) . م ا ر ح ل و ل ا ل ح ل ا ة ف ر ع م ي ف م ا ك ح أ ل ا د ع ا و ق ب ا ت ك ... (١٥٥ ص ، ل ا و ق ا ل ا ة ص ا ل خ ب ي ت ر ت) . ت ا د ل ج م

ن ا : د ي ا م ر ف ي م ه ن و گ ن ا ن آ خ ي ر ا ت و ب ا ت ك ف ي ل ا ت ه ج و د ر و م ر د م ا ث ل ل ف ش ك ف ي ر ش ب ا ت ك ب ح ا ص و ل و ق ع م ل ي ص ح ت ه ب ل ا غ ت ش ا ز ا س پ و ا د و خ ر ا ه ط ا ه ب ا ن ب و ن ي ق ق ح م ل ا ر خ ف ت س ا و خ ر د ه ب ب ا ت ك : ت س ا ه د ش ف ي ل ا ت ل و ق ن م

ت ا ر ق و ، ل و ق ن م ل و ل و ق ع م ل ا ي ف - ح و ر ة ل ل ا س د ق - ي د ل ا و ي ل ع ت ل غ ت ش ا ا م ل : م ا ل س ا ل ا ر خ ف ل ا ق ، ه ق ئ ا ق ح و ه ر ا ر س أ ل ا ع م ا ج ، ه ق ف ل ا ي ف ا ب ا ت ك ل م ع ي ن ا ه ن م ت س م ت ل ا ، ا ن ب ا ح ص ا ب ت ك ن م ا ر ي ث ك ، م ك ح ل ن م ا ه م ز ل ي ا م ي ل ا ة د ع ا ق ل ك د ن ع ر ي ش ي ن ا و ، ن ا ه ر ب ل و ن ي ل و ص أ ل ا ي م ل ع ي ل ع ه ل ئ ا س م ي ن ت ب ي ه ي ب ن ت ل ، ا ه ا و ح ف و ي ر خ ا ة د ع ا ق ي ل ع ص ن ن م م ز ل ا م و ، ا ه ا و ت ف و ه د ق ت ع م ك ل ذ ل ب ق ر ك ذ د ق ن ا ك ن ا و ن ي د ل ق م ل ل ا ه ج ل ن م ر ي ث ك ن ط ي د ق ف ، م ا ر ح ل و ل ا ل ح ل ا ئ د ا ب م د ع ا و ق و ، م ا ك ح أ ل ا ل و ص ا ي ل ع د ه ت ج م ل ا د ي ج ل ا ر ع ر ش ل ل ل ي و : ل ي ق ا م ك ، ا د ح ا و ا ف ر ح ه م ا ل ك ن م ا و م ه ف ي م ل م ة ن ا ا و م ل ع ي م ل و ، ه ي ف م a ك ح أ ل ا ض ق ا ن ت ي ه ت ن ا ، ء و س ل ا ة و ر ن م

ه د ش ف ي ل ا ت ٦٩٢ ا ي ٦٩٣ ل ا س ر د ب ا ت ك ه ك ت س ا ل و ق ع م ا ي آ ٦٨٢ ل ا س ر د ر خ ف ب ا ن ج د ل و ت ه ب ت ي ا ن ع ا ب : د ه د ي م خ س ا پ ن ا ش ي ا ؟ د ش ا ب

ف ي ن ص ت س ا م ت ل و ، ل و ق ن م ل و ل و ق ع م ل ا ي ف ب ا ت ك ل ا ا ذ ه ف ي ن ص ت ل ب ق ه ل ا غ ت ش ا د ع ب ت س ي د ق و **ب ا ت ك ل ا ف ن ن ص م ل ا د ع د ق و** ، ة ئ ا م ت س و ن ي ن ا م ث و ن ي ت ن ث ا ة ن س د ل و ة ن ا ل ، ا ذ ك و ا ذ ك ه ت ف ص ب a ت ك **و ن ي ع س ت و ث a ل ث ة ن س ة ن ا و** ، ا ه ل ة د ع خ ي ر ا ت ر ك ذ و ، ة ص a ل خ ل ا ي ف ه ت a ف ن ص م ي ف م ا م ت ا د ن ع ر م ع ل ن م ه ل ن ا ك ف ، **ن ي ع س ت و ن ي ت ن ث a ة ن س خ س ن ل ا ض ع ب ي ف و** ، ة ئ a م ت س ء . ا ش ي ن م ه ي ت و ي ة ل ل ا د ي ب ل ض ف ل a ن ك ل و ، ه ل ب ق ا م ع a ل ض ف ، ل ق ا و ا ، ر ش ع و a ، ة ر ش ع ي د ح ا B ا ت K ل a

ي ف ت ع ر ش و ، ة ن س ة ر ش ع ث a ل ث ل م ك ا م ل و ا ه ل و ق ن م و ا ه ل و ق ع م م و ل ع ل ا ل ي ص ح ت ن م ت غ ر ف د ق و ل م K ا م ل و ص ي خ ل ت ل ا ح ر ش م ه ف ي ل ع ص ي ر ح ل ا ة ي ن م ت ف ن ن ص و ، ة ر ش ع ي د ح ا ل م K ا م ل و ف ي ن ص ت ل a ، ش ا و ح و ح و ر ش و ن و ت م ن م ة ر ش ع ي ل ع ف ي ن ي ا م ي B ت K ن م ه ل ب ق ت ل م ع ت ن K د ق و ، ة ن س ة ر ش ع ع س ت ة ي ر ش ل a ل و ص ا ي ف ة ي ر ب ل a د و خ ل a و ، ن ي D ل a ل و ص a ي ف ة D ب ز ل a و ، ا ه ع B ا و T و ة G a ل B l a ي ف ص ي خ L ت l a K ن ي ن س R ش ع N B a ن a و S و R D l a ن م ي Q l l a T ن K و . ة ي F س N l a D ئ a ق ع C ر ش ي ش a و ، F ش a K l a و ، a ه C و R ش و ، ه ل و ط م و ه ر ص T خ م ، ي ن a ز a T F T l l ص ي خ L ت l a ي C ر ش

م ا ن ق a ح l a ل a م T ح a ؛ ت س a ل م a T ل B a ق ه K د ن ي a م ر ف ي م C ر ط م ز ي ن ا ر ي ر گ ي د l a م T ح a ن a ي a ر د ن a ش ي a ن ي ن س D ع B ة ص a ل خ l a ي ف a م B B a T K l a M س a Q a ح l a ل a م T ح a ع M a ذ ه : ة ص a ل خ B a T K ف ي L a T ز a S پ B a T K (١١٢-١١١ ص ، ج ١ ، م a ث l l a F ش K) ا ه F ي L a T ن م

ا ه ي F B T K l a ه ذ ه و : د و ش ي م T ي و Q T B T K ن ي و a ن ع R ك ذ N a ي a پ R د ه ص a ل X R د ه م a ل C a B l a M T ح a N ا (١٥٩ ص ، ل و ق a l a ة ص a ل X B ي T ر T) ه م a M T ا ي ل a ع T ة L l a ن م و ج R ن ، M T ي M l R ي ث K

ه D ر K N a و ن ع ٦٩٣ ا ي ٦٩٢ ل a S a R B a T K ف ي L a T خ ي ر a T ، ل a و Q a l a ة ص a ل X ه B D a N T س a B ا ر ه a ط Z ي N ع ي R ذ l a : ت س a

م a ر ح l و l a l ح l a ل ئ a س M ي ف M a K ح أ l a D ع a و Q : 930

ا ه ي ل ع F ن ص M l a R ص ع ه X س N ، ة ر و ه ش M l a ة L و a D T M l a B T K ن م ي ه و ٧٢٦ ي F و T M l a ي L ح l a ة M a ل l l و ي ش a و ح l a و ة Q ي L ع L T l a T ر M د Q و ٧٢٥ ي F ي L M a ع l a M ي ه a R B ن B R ص a N B ن ي S ح l a ه a ن a ؛ ه ئ a ه a ن ا ن ل ي ق و ة M a R K l a ح a T F M و M a ث l l a F ش K و D ص a Q M l a ع M a ج L ث M ، ه L ح M ي F L K ه ي L ع R ي ث K l a ح و R ش l a

سامتلاب ماکحألا دعاوق نیب و هاواتف هیف صخل هقفلایف ،نیتس و ؤئامتس دعاوقلا لئاسم ددع لاسرإب لصفتملا ءالآلا فدارت و ءامعنلا غباوس یلع هلل دمحلل]:هلوا .نقققحملا رخف هدلو 692 و 693 یف هنم غرف دق و ،روکذمل هدلو یلإ ؤطوس بم ؤیصوت هتمتخ یف و [...]ءایبنألل اضر دمحم خیشلل نب یلع خیشلل ؤانخ یف دوجوم هخسن و ماثللل فشک یف هرکذامک ءاطغلل فشاک ،

عبط ،نیتسلل رشح یف لخد و نیسمخ رمعلل نم غلب نا دعب همتأ هنإ :هرخآ یف لاق نب نیدلل رخف دنع دجوی و ۱۳۲۹ یف ؤعفان یشاوح عم ربیک یلحر عطقب اهنم و ۱۲۷۲ یف اهنم ارارک یلإ ؤعیرذل) .یلحلل ؤمالعلل ؤزاج اهلعل و ۷۲۴ اهتباتک یور ،هخسن اضیأ نارهل یف نیدلل دجم (۱۷۷-۱۷۶ ص ؛ ۱۷ ج ؛ ؤعیشلل فیناصت

هدرک دراو لاکشا گرزباقآ رب ،دعاوق باتک یاهتنا رد همالع بانج تیصو هب دانتسا اب زین یخر ب دن:

یلعل یلاعت ؤللل کناعأ ینب ای ملعا :هلوقب هدلو اهب یصوی ؤمالعلل ؤمقی ؤیصو باتکلا رخآ یف و مالسلل ؤئارش دعاوق کل تنییب و ،ماکحالا یواتف بل باتکلا اذه یف کل تصخل دق .. هتعاظ نا دعب کلذ و ،دادسلل قیرط و داشرلا جهن هیف کل تحضوا و ،ررحم تارابع و ؤرصتخم طافلأب کارتعا أدبم اهنأب ایاربلل دیس مکح دق و ،نیتسلل رشح یف تلخد و نیسمخلل ،رمعلل نم تغلب .. ایانمل

و ،ه 700 و 699 ماع هنع زواجت و ،ه 698 ماع نیسمخلل غلب دقف ،ه 648 ماع دیللوم نم ؤمالعلل نا امب و ؤرکذت) .ماتب سیل ه 692 و 693 ماع دعاوقلا فلأ هنأ نم زیجملل انخیش هرکذام نا ملعی کلذب (۲۵۴ ص ؛ 1 ج ؛ نایعألل

هنوگ نیا بلطم ود نیب ناوت یم ،تسا هدش ناوئع غارف هملکأحیرص نا رد هک ؤعیرذل مالک زا غراف کیدزن یط رد نا لیمکت اما تسا هدوب نا زا لبق ای و ۶۹۲ لاس زا تباتک یادتبا خیرات هک درک عمج دشاب یم ۶۹۹ لاس ینعی لاس هد هب .

۷۲۰ لاس ۳.

هنوگ نیا یرک ققحم موحرم نادرگاش زا یخر ب زا ءاملعلل ضایر رد ،هاگدیو ود نیا لباقم هطقن رد دناد یم ۷۲۰ لاس هب و لاس هد یط رد ار دعاوق فیلأت هک تسا هدش لقن

مهنم و :خیشملا یماسأ رکذل ؤلومعملل هتلاسر یف یکرکلا یلع خیشلل ؤذمالت ضعب لاق و ،یلحلل رهطملا نب فسوی نب نسحلل نیدلل لامج ؤمالعلل ماغرصلل دسالل و ماقمقلل رحبلل خیشلل دعاوقلا باتک اهنم ،نیتئاملل یلع فینت یئلل ؤنسلل تافلؤلمل و ؤریتکلا فیناصلتلا بحاص ؤیاهن و مالکلا ملعل یف مارملل ؤیاهن و ؤیاهنلل و بلطملا یهتنم و فلتمخلل و ریرحتلا و داشرالل و ملعل یلا لوصولل بیذهت و یداهلل و نیدشرتسملل جهن و قحلل جهن و لوصولل ملعل یلا لوصولل ؤنس نینس رشح یف اهفلأ دعاوقلا هفیناصلت دوجأ و ،حالصلل جاهنم و داقتعلا بجاو و لوصولل -۳۶۳ ص ؛ 1 ج ؛ ءالضفلل ضایح و ءاملعلل ضایر) .یهتنا -دادغبب هسردب لغتشا و ؤئامعبس و نیرشح (۳۶۴

دردان رواب ار یبلطم نینچ اما دوخ ناشیا

فیلأت ناک و ،ءئامعبس و نیرشح و تس ؤنس ؤمالعلل ؤافو نالفل الوأام :رطن همالک یف :لوقأ و (۳۶۴ ص ،نامه) ... دعاوقلا

ی درج و رب ه لال ت ی آ مو حرم ه نا خ بات ک رد دو جوم ی ط خ ه خ س ن رد ن ی ن چ م ه و دو جوم ع ب ط رد ف لوم ت رابع ه ک ت سا ب ی ج ع) ت سا ه دش ه م ح رت ز ی ن ش خ ب ن ی ا ، ی س راف نا ب ز ه ب بات ک ه م ح رت رد ا م ا دراد ط ق س ی ر ج ه ۷۲۰ لاس رد ی گ لاس ه د ن س رد» ه ک ت سا ه دش ه م ح رت ه نو گ ن ی ا ، بات ک ن ی ا رد ال اب ه ر ق ف : (ه م ا ل ع با ن ج ن س ه ن و ت سا ف ی ل ا ت نا م ز ل و ط ، لاس ه د ز ا دو ص ق م ه ک ن آ ل ا ح و ! «ه د ر ک ف ی ل ا ت

ه ب ا ن ب و ت سا ه ت ش ذ گ رد 726 لاس رد ه م ا ل ع ، ا ر ی ز ت س ی ن ر ط ن ز ا ن و ر ی ب ل ض ا ف ن ی ا م ا ل ک ، د ی و گ ف ل و م ف ی ل ا ت ز ا نا م ز ه ج و د ش ا ب ه ت ش و ن ش ت ل ح ر ز ا ش ی پ لاس ش ش ا ر د ع ا و ق با ت ک ی ت س ی ا ب و ا ه ت ش و ن ض ا ی ر ه م ح رت) . د ش ا ب ه د ر ک س ی ر د ت ، ه د و ب د ا د غ ب رد ه ک ی ض ر ف ر ب ، د ا د غ ب رد ا ت ه ت ف ا ی ت غ ا ر ف ن آ (۴۹۹ ص ۱ ، ج ۱ ، ا م ا ل ع ل

ی ا ر ب ی ی ا ج ر گ ی د د ش ا ب ف ی ل ا ت ی ا د ت با ه ن و ن ا ی ا پ نا م ز ، ۷۲۰ لاس ز ا دو ص ق م ر گ ا د س ر ی م ر ط ن ه ب . د ن ا م ی م ن ی ق ا ب د ا د غ ب رد ت ن و ک س دروم رد م ا ه با ز ا ر ی غ ض ا ی ر ب ح ا ص ل ا ک ش ا

د ن ک ی م نا و ن ع ۶۹۹ لاس نا م ه ا ر با ت ک ف ی ل ا ت نا م ز ، ل م آ ل ا ل م ا ر ب ز ی ن دو خ ه ق ی ل ع ت رد ی د ن ف ا مو ح ر م :

و ، ةئامتس و نيعست و عست ةنس ناضمر رهش عسات ةليل هفيلات نم غرف (مكحأل دعاوق باتك) يف ةجحلل ا يذ نم رشع عبار ةليل هنم فلؤملا غارف نأ هتذمالت ضعب طخب هنم ةخسن رخآ يف تيأر (۱۲۷ ص ؛ ل م آ ل ا ل م ا ة ق ي ل ع ت) . ةروك ذملا ةنسل

د ر گ ا ش م ا ل ک ر ب ، با ت ک ن ا ی ا پ رد ه م ا ل ع با ن ج ت ی ص و ه ب د ا ن ت سا ا ب ز ی ن ن ی م ا ن س ح م د ی س مو ح ر م : د ن ک ی م در ا و ل ا ک ش ا ی ک ر ک ق ق ح م

6600 ه ل ئ ا س م ی ش ا و ح ل ا و ح و ر ش ل ا ر ی ث ك ن ا د ل ج م ا ر ح ل ا و ل ا ل ح ل ا ة ف ر ع م ی ف م ا ك ح أ ل ا د ع ا و ق (۱۳) غ ر ف و ن ی ن س ر ش ع ی ف ه ف ل ا ه ف ی ن ا ص ت دو ج ا ه ن ا ی س ل ج م ل ا ذ ی م ا ل ت ض ع ب ن ع ض ا ی ر ل ا ی ف . ة ل ا س م ا م د ع ا و ق ل ا ر خ آ ی ف ی ت ل ا ه د ل و ل ة م ا ل ع ل ا ة ی ص و ی ف و . ی ه ت ن ا د ا د غ ب ب ه س ر د ب ل غ ت ش ا و 720 ة ن س ه ن م ه ن م غ ا ر ف ل ا د ن ع ه ر م ع ن و ك ی ف ن ی ت س ل ا ر ش ع ی ف ل خ د و ن ی س م خ ل ا غ ل ب ن ا د ع ب ه ن م غ ر ف ه ن ا ی ل ع ل د ی ؛ ة ع ی ش ل ا ن ا ی ع ا) ۷۲۰ ة ن س ال ۶۹۹ ة ن س ه ف ی ل ا ت ن م ه غ ا ر ف ن ا ك 648 ة ن س ه ت د ا ل و ت ن ا ك ا ذ ا ف ة ن س 51 (۴۰۴ ص ؛ ج ۵

ربج ملع و يلح همالعه

ملع نيا مساي اند لک رد نآلا، دواب هتشدگ [1] ربح ملع شيداي پ زا نرق دنج يلح همالعه نامز. تساهنوگنيادي نکه هعجارم اچک ره، دنداديم ار نآ همه و تساي برع نآ مساي ينعي، تساه «Algebra» موس نرق اهنيا، تساه دواب يناج زوب و يمزراوخ يارب، هدواب مالسا زا دعب ربح ملع شود و شيداي پ [2] دشابيم شدعب يارب همالعه، دش عورش.

لح اهنيا: دنيوگيم هک دسريم يلاسم هب تالماعم رد نيگنس يهقف نتم رد و دعاوق رد يلح همالعه و متسه دلب مه همالعه نم ينعي؟ تساه انعم هچ هب همالعه هم لک نيا، [3] ةلباقم ل و ربح لابل دوشيم نم رگا، درک هدافتسا هقف رد ملع نيا زا دياب هک ميوگيم مدوخ بطاخم هب هک مناديم تسرد ار نآ مه [4]. ديديامرفب ميوگيم هابتشا.

هب («يدنبهتسکش» و «هدشهتسکش ياههکت يزاسيکي» يانعم هب ربح لاي برع هزاو ماو) ربح [1] رد ربح، تساه تايضاي ياههخاش نيرتعي سو زا يکي، زيلانآ و هسدنه، دادعا هيرطن هارمه ابيرقت هک تسينامسيري و؛ دزادرب يم تايضاي ياهدامن نيا هعلاطم هب دوخ تلاح نيرتيمومع يتامدقم تالداعم لح لثم يداي زحابم لماش هخاش نيا، دنک يم هچراپکي مه اب ار تايضاي مامت ربح ار ربح رت يتامدقم ياه شخب، تساه اناديم و اههقلح، اههورگ نوچ يياهديرت هعلاطم ات بلغا يتامدقم ربح، دندناوخ يم نردم ربح اي درجم ربح ار نآ نردم ياه شخب و؛ دندمان يم يتامدقم و يکشزپ نوچ يرگيد يدربراک مولع هوالع هب يسدنه يم اي مولع، تايضاي هعلاطم مهم شخب طسوت آتدمع هک تساه تفرشيپ تايضاي يلصا ياه هخاش زا يکي درجم ربح، دشاب يم داصتقا، دوش يم هعلاطم يا هفرح انادياضاي.

نوچ يياهديرت زا باسح فالخرب ربح رد، دنا توافتم ديرت زا هدافتسا رد باسح اب يتامدقم ربح يم هدافتسا، دنا فلتم ريذاقم ندرک رايخا هب زاجم هک يريذاقم اي لوهجم دادعا يارب يياهدامن $x = 3$ رادقم يعمج ياه سوکعم لامعا اب اما، تساه مولع دامن x دامن، $x + 2 = 5$ رد لاثم ناونع هب ددرگ، تساه آلخ رد رون تعرس تبات c دامن و، دنا ريغتم m و E دامن، $E = mc^2$ رد، دوش يم ادبي نآ يارب زا رت حضاو و رت هداس راي سب هک دنک يم هئارا تالداعم لح و اهلو مرف ننتشون يارب يياه شور ربح، دنتشون يم اه لکش اي و تاملک بسح رب ار زيچ همه هک تساه يميدي ياه شور.

دندمانيم «ربح» ار درجم ربح رد تايضاي ياهشاي زا يعون، دراد مه رت يصوصخت ياهدربراک ربح يهزاو (ايدپ يکي و تياس).

ةلباقم ل و ربح لاملع

تامولعم نم ةي ددع تالوهجم جارختسا ةيفيكي هيف فرعي ملع هنال باسح لاملع عورف نم وه و يفاءنتسالا ب ةلداعم لاملع نم صقن ام ردق ةدايز ربح لاملع و صوصخم هجو يلع ةصوصخم مهنا هنايب و لداعتل نيتملحم لايحا نم دئازلا طاقسا ةلباقم لاملع و الداعتيل يرخالا ةلمحل نيغت ي هب هنال ددعلا اهلو كلذ يضتقت ةبسن نم بتارم تالوهجم لاملع اولعجي نا يلع او حلطصا ثيح نم وهف لوهجم لك نال عيشلا اهيناث و هيلال لوهجم لاملع ةبسن نم هجارختساب لوهجم لاملع بولطم لاملع برم وه و لاملال اهثلاث و ةيناثلا ةبترم لاي هيف هفيعضت نم مزلي امل رنج اضيا وه و عيش همهاب.

نولباقىي سانجالا هذه نم رثك وا نىفلىتخم نىب قلداعم الى ضرورقم للمعل جرخى مهبم ايللى الى اثلالى الى لوؤى و احيحص رىصى ىتح رسكلى نم اهىف ام نوربجي و ضعبب اهضعب قسنىلاب مىسى سفىن فى برضى دد لك نا هحىضوت .لاملى و عىشلى و ددعلى ه و ربجلى رادم ائىش هفى فرصتى لوهجم لك كانه ضرفى و ملعل اذه فى ائىش سفىن فى هبرى لصاح الى دحا فى ناك ناف ملعل فى الام روكذمل ددعلى الى ساىقلىاب برضلى نم لصاحلى مىسى و اضىا عفر ربجلالفاىشا قعبرا لدعى ائىش الى قرشع انلوق فى امك اءانثسا سانجالا نم نىلداعتملى ربجي هناك قلماك قرشعل لىعجىفى هنم ىنثتسملى لىل ىنثتسملى لثم دازى ناب اءانثسالى لىل قرشعل ربج دعب لاثملى فى عىشلى قداىزك هلىدع لىل ىنثتسملى لثم دازى و اءانصقن صقنت نا قلباقملىال قلاثامتم سانجا نىفرطلى فى ناك نا و قسمل رىصتى ىتح افاىشا قعبرا فى امك قاواسملى لىل ضعبب افاىشالى ضعبب لباقت ه لىق و .دحاو قدعب نىفرطلى نم سانجالا ملل نىلملعل نىذهب مللعل مىس و .قاواسملى لىل قسمللىال قرشعل لىلبوق اذا روكذمل لاثملى نال لئاسم تىس الى مەدنە قلداعمل تەتتا ام رثك و هفى امەعوقو قرثكل قلباقملى و ربجلى نا انغلبل دق و نودلخ نبالاق .قس عىجت قبكرم وا قدرقم لام و عىشلى رىج و ددع نىب قلداعمل قوف الى اهغلب و قسىللا هذه نم رثك الى تالداعمللى هنا قرشملى لها نم مىللىالتل قمئاضعب مىسأ نل نونظلال فشك).هتتا قسىدنە نىهاربب ققىثو الامعا اهلك اهل جرختسا و نىرشرللى

(۵۷۸-۵۷۹:ص 1، ج 1، نونفالى و بتكلى

نآ عوضوم هک یمالسا نارودتایضایر زا یاهخاش ،هلباقم و ربج-باسح ای هلباقم و ربج ای ،**زج** زین و یسدنه و یباسح یاهشور زا هدافتسا اب و تالداعم لح هار زا تامولعم زا تالوهجم جارختسا .دزادرپیم زین اهیللمجدنچ باسح هب تایضایر زا خاش نیا نینچمه .تسا ملع نیا صاخ یاهشور ضایر مولع زا یکی رب ربج [ژاو ،هداد خر نونکات ق۱۳/ ۱۹]دس زا هژیوب هک یتالوحت رثا رد ،هزورما و تالداعم لح و تسا (...،تئییه ،هقلح ،هورگ) یربج یاهراتخاس یسررب نآ عوضوم هک دوشیم قالطا هب ار هژاو نیا هلاقم نیا رد ام اما .دیآیم رامشهب نآ زا یکچوک شخب اهنت اهیللمجدنچ باسح .درب میهاوخ راک هب ،تسا هتشاد یمالسا نارود رد هک یموهفم

هل باقم و رجب یاهه ژاو یانعم

راک هب (م ه) ی **مزراوخ** یسوم نبدمحم راب نی تسخن (ربج :ی سراف رد) «ر بجل» ژاو (ثم) یتاریغت رص تخم اب (هل اقم لابلند : کن) باتک نیا اب ایای پورا ییان شآ زا سپ و ،هتفر ره ژاونیا .تسا هتفای هار رگیدی اهنا بز هب (هس نارف رد algèbre و سیل گنارد algebra تروص هب ود رب یواسم یاه هل مچ دوزفا لمع رب ار نآ می مزراوخ اما ،تسا نابُج و یدن بهتسکش یانعم هب یبرغ باتک ناو نع رد مه نآ مک – ملبل اقم ژاو .دنکیــم قالطا ،یــفنم یـاـهـهـلمـج فذح یارب ،هلداعم کی یوس ترابع نیا رد الثم) تسا هلداعم فرط ود زا یواسم ریdaqم فذح یانعم هب – دوشیم هدید می مزراوخ هلمج زا ،ی فراعمل اةرئاد را ثآ ناگدنسیون .(۴۰؛ یسوم نبدمحم ،می مزراوخ ،«...تلباق و تربج اذاف ص) ینافکا نبا ،(۳۹۳ص) (م۱۲۰۹ / ق ۶۰۶د) یزار نیدلارخف ،(۲۰۰ص) (م۹۹۷ / ق ۳۸۷د) می مزراوخ دمحا نبدمحم یچَرک هلمج زا ،می مزراوخ زاسپ نانادر بجل بلاغ و (۵۷۹ / ۱) هفی لخی جاح و (۳۲۷ / ۱) هدازی رپوکشاط ،(۹۰ / ۱۷۴ اتسولب) دناهدرب راک هب ینعم نیمه هب ار هژاونیا ،(۱۰م / ق ۴دس)

یاربَّالْثَم. در بیم راک هب ی نعم نی مه هب ار ر ب ج َزاو تاقتشم زین (م ۹/ ۳ق ۱ دس مود ۱۰ مین) ل ماک و با مه رد (ئام ل ر ب ج اف) نک ع جم ۸۰ اب ار نآ و نک ر ب ج عی ش ۲۰ اب ار مه رد ۱۰۰: دی و گ م. ۱۰۰ = ۲۰x - ۸۰ ل داعم «...فئارط» ، م ج ، ۵۰-۱۰۰ (۱۰۰ = ۲۰x + ۸۰ دی آرد ۱۰۰ تروص هب ات «(ننن نامثل اب اهدزو عی ش نیرشع ل اب «لَباقِی ف رَب جِی ف» : ۶۹).

آل دعات ظافح یارب وزارت فک و د هب یواسم ریداقم ندوزفا هب ار رب ۱۳۸۵ هـ رد ی نوری ناحیروبا نآ هب هکنآی، لیثمت نیارد و (۴۹-۴۸ ص، یسراف نتم، ۳۷ ص، یبرع نتم) دنکیم هیبشت لوصا هب، دنک حیرصت

$$a = b \quad ? \quad a + c = b + c$$

9

$$a = b \quad ? \quad a - c = b - c$$

ق ٦٧٢ د) یسوط نی دلاری صن . دیوچی دان تسا (223 / ١، ثی: ه : کن) سدی ١٢٥٠ باتک فراعت م لوصا زا (د) یسان کم یزاغ نبا و (١٨٩-١٩٠ ص) (م ١٤٢٩ / ق ٨٣٢ د) یناشاک دی ش مچ نی دلای غ و (١٩-٢٠) (م ١٢٧٣)، (م ه) اُن ب نبا ، لاج نی اب . دناه درک فیرعت تروص نیمه هب ار هلباقم و ربح زین (٢٢٨ ص) (ق ٩١٩، ژاویرگی دیاج رد ، هداد صاصتخا نآ فراعت م یانعم هب هلباقم و ربح هب ار ی شخب دوخ باتک رد دنچره $ax=b$ لداع م رد لوهج م بیرض هب تثبات رادقم میسقت یانعم هب ار نآ و دنکیم یانعم «حالصا» ار ربح توافتم ربح فراعت م یانعم اب دنچره زین دربراک نی . (١٥٢-١٥١، یداصلق : کن زین ٥٤؛ ص) دنادیم بچ ، یداصلق ، انب نبا رثا حراش ، لاج نی اب . دراد طاب ترا هم لک نیای یوغل شیری اب یوحن هب ، تسا رسارس : کن) ابیلص رظن ، اهلیلد نی هب . (٢٤٧ ص) تسا هدربراک هب یحالطصا یانعم نامه هب ار اریم زراوخ ضرغ و دنادیم «درک ریزگان» و «درک روبجم» یانعم هب ربح زا قتش م ار هژاوی هک (هلباقم فراعت م لةرئاد تیاس). دیام نین من ینت فیریذپ ، درام شیم هلداع م کی شیری «ندی شک نوری» نآ زا (ربح) لخدم ، یمالسا گرزب

فورعم هیف هباتک و یمزراوخلل یسوم نب دمحم ؤللل دبعب و با ذاتسالا هیف فنص نم لوا لیلی [2] نم و هیف بتکلل نسحا نم وه و لم اشال هباتک ملسا نب عاجش لم اک و با هدعب فنص و . روهشم (٥٧٩ ص ؛ ج 1 ؛ نونفال و بتکلل یماسا نع نونظال فشک) یشرقلل حرش هجورش نسحا

یلع سانللا عاج و ملسا نب عاجش لم اک و با هدعب و یمزراوخلل ؤللل دبعب و با نفال اذه بتک نم لوا و لهأ نم ریثک هجرش و هیف ؤعوضومال بتکلل نسحا نم تسلا هلائسم یف هباتک و هیف هرثأ اوداجأف سلدنأل .

یهنأ قرشمال لهأ نم میلعاتل ؤمئأ ضعب نأ انغل ب دق و یشرقلل باتک هجورش نسحا نم و والامعأ اهلک اهل ج رختسا و نیرشعلل قوف یل اغل و سانجال ؤتسلل هزه نم رثکأ یل تالداعمال یهتنا یلعات و هناعبس ؤاشی ام قلخلل یف دیزی ؤللل و ؤیسندنه نیهاربب معبتا .

و ؤلباقمال و ربحال وه یضایرل نم ؤیمیلعتل یناعمال دحأ نأ یمایخلل میهاربب نب رمع خیشللاق انیلل لصی ملل نومدقتمال اما اهل رذعت م ادج ؤصا ت م دقمال نم فانصأ یل اجاتحی ام هیف اهیل رظنل یل اثحابل رطضی مل وأ رظنل و بلطلال دبعب اهل اونطف تی مل ملعلل اهیل مالک مهنم . ممالک انناسل یل لقلقنی مل و

ةرکلال یف ؤیناثلل نم ؤعبارلل یف سدی مشرأ اهل معتسا ؤمدقمال لیلحت مهل نع دقف رخأتمال اما و رکنأ نأ دبعب اهل هل قفتی ملل ؤلداعتم دادعأ و لاومأ و باتک یل یدانف ربحلاب ؤاوطسألل و رقتفا م ث ؤیطورخمال عوطقللاب اهل و نزاخال رفجع و با هعبت یتح عنتمم هنبأ مزجف ایلم اهیل یهتنا ضعبال لح مهضعبف اهنم فانصأ ؤدع یل نیسندنه مال نم ؤعماج هدعب .

و ، ینی درامال سولف نبال ربحال باصن هیف ؤرصتخمال بتکلل نم و مولعلل ؤنیدم یف لاق یل لصومال یلحمال نبال دیفمال .

یسوطلل رفظلال باتک ؤطسوتمال نم و

یلع کومّسلل نه رب و ملسا نب عاجش یبأل لم اکلل و یلحمال نبال لوصألل عماج ؤطوسبمال نم و ام هیف دروأ عفان رصتخم هجرش و نیمسایلل نبا ؤزجراً و ، ؤیسندنهال و ؤیددعلل نیهارببال هلائسم

ه.نم دب ال.

دج ب أ). يدوعسم لادامح نم دب دوعسم نم دب دمحم نيدلا فرش ةلاسر دوصقم لاب ةي فاولا لئاسرلا نم و (١٧٦-١٧٥ ص ؛ ٢ ج ؛ مولعلا

ربج ملع ةنشيپ

تالاب تاجرد زا هاگ و ،مود و لوا ةجرد زا يربج تالاداعم لح هب اهنآ رد لوهج رادقم نتفای هک ي لئاسم ،وگانوگ ياهندمت رد رود راي سب ةتشذگ زا ،دوش يم رجنم ،تالاداعم زا يهاگتسد لح هب 'يتح و ناولدناسريم خيرات زا ششپ ياهنارود هب ار لئاسم نيا ةشيري ناخروم زا يخرب و تسا هدوب هتخاننش .دندوب انشآ لوا ةجرد تالاداعم لح (م تيروگلا) روتسد اب ناتساب نايصرم .(باتک رسارس ندرود 40-روابگيون) دنتخان شيم ار مود و لوا ةجرد تالاداعم لح هار اهنت هن ،مق ١٧٠٠ لاس دودح زا ،اهي لباب لح ار ،متشه ةجرد تالاداعم زا ي صاخ تالاح 'يتح و ،رتالاب تاجرد زا تالاداعم زا يخرب هکلب ،(42- لئاسم زا ياهه عومجم طقف ،هدي سر ام تسد هب اهندمت نيا زا هچنآ ،لاح نيا اب .(48 ،ومه) دندرکي م ايب صاخ يددع لئاسم دروم رد ،دندراد تيلک مود و لوا ةجرد تالاداعم دروم رد دنچره ،اهلح هار ،تسا يددع تسا رتشيب ود زا اهنآ ةجرد هک ي لئاسم رد و دناهدمآ تسد هب قيروط هچ هب تسين مولعم و دنوشي م .دندراد دربراک صاخ لئاسم دروم رد اهنت تالاداعم لح ياهروتسد .

تسا هدي سرن ام تسد هب ربح ةنيمي رد يرثا چيه ،(مق ٣-٥ ياهه دس) ينانوي تايضاي نيرز رصع زا هب ينانويناناديضاي ةقالع .تسا هدوبن هتخاننش ينانوي نارود رد ملع نيا هک تفگ ناوتيم .هدوب هدرک فوطعم هسدنه هب هرسکي ار ناشيا هجوت هجنسم هان تاي مک فشک زين و ،قيقد ناهرب ،لماوع زا رگيد يکي ناوتيم ار تاي مک يدن بم يسقت ةرابرد ناي نانوي يفسلف تاي رطن .تسا طسرا راثآ رد هک يتروص هب ،ينانوي ةفسلف رد .تسب يم ربح ملع شياديپ رب ار هار هک تسناد هدي سوينولوپآ و سدي مشرا و سديلقا نوچ ينانوي ناناديضاي راثآ رد نآ ريثأت و تسا هدمآ ،عيبط دادعا نآ زا روطنم هک ،دادعا ١٠ :دنوشي ميسقت زيامتم آلماک ةتسد ود هب اهتي مک ،دوشي م يلک موهفم يدن بم يسقت نيا رد .دندانم زو (مجح و حطس و لوط) يسدنه تاي مک هک ،ريداقم ٢٠ ؛تسا ناي م يياه «تبسن» تروص هب (اهرسک) ايوگ دادعا ،درادن دوجو (گنگ و ايوگ دادعا لم اش) «يقي قح ددع» تبسن و ،طخه راپ اب ،دنوشي م هدي مان گنگ ددع هزورما هک يتادوجوم و دندرگي م فيرعت يعيبط دادعا باتک رد اهشور يخرب دوجو ،لاح نيا اب .دوشي م هداد شيامن ،اهطخه راپ ناي م تبسن اب اهنآ ناي م فيلأت) سديلقا لوصا باتک مهدي و مشش و مود تالاقم رد ايضاق زا يخرب و (مق ٣ ةدس) سوينولوپآ هداقتسا يسدنه ربح يعون زا ينانوي هک تسا هدرک دقتعم ار ناخروم زا يهورگ (مق ٣٠٠ ح مان هب دوخ باتک رد نتيوز يکرامناد ناديضاي راب نيتسخن ار «يسدنه ربح» حالطصا .دناهدرکي ةباتک رد هک تفاي رد نتيوز .تسا هدرک عادبا ةاتساب نارود رد يطورخم عطاقم ةيرطن» زا حوطس و ،وسکي زا اهطخه راپ يور رب يتاي لمع هار زا يطورخم عطاقم يلصا صاوخ ،سوينولوپآ هتخومآ ربح ياهباتک رد هزورما هک دندراد ار يبرض و يعمج صاوخ نامه هک تسا هدش ناي ب ،رگيد يوس (75 ،ندرود ناو) دوشي م .

زا ياه راپ يسدنه ناي ب سدي ٣٩٩ ةباتک يايضاق زا يخرب هک دندقتعم يسدنه ربح ةيرطن ناراداو ه دناي ربح تالاداعم لدبم تروص عقاو رد باتک نيا ياهميسرت زا يخرب و تسا يربج ياهداحتا و طباور ... و c و b و a اب ار اهطخه راپ ،(375 / I ،ثيه : ٣٩٩ مود ةلاقم زا لوا ييضاق رد رگا لثم .(389 ،وراگنوا)
$$= a + (b + c + \dots) + a$$
 طببار ينعي ،برض هب تبسن عمج يريذپ شخپ تي صاخ هيضق نيا ،ميهدي شيامن اب ار طخه راپ ود لوط (379 / I ،٣٩٩ مود ةلاقم زا مراهچ ييضاق رد رگا نينچمه .دنکي م ناي ب ار $ab + ac$ نينچمه .تسا لداعم $(a + b)^2 = a^2 + b^2 + 2ab$ يربج داحتا اب هيضق نيا ،ميهدي شيامن b و a ياهدامن ياههناشن نابز هب هاگره زين (367-257 / II ،٣٩٩ ةباتک مشش ةلاقم يسدنه تاميسرت زا يخرب ،زلتسم يريبع نينچ اما .دنوشي م رجنم ود و کي ةجرد زا يتالاداعم لح هب ،دنوش همجرت يربج ره دنچره ينانوي تنس رد هک يلاح رد ،داد شيامن يددع اب ناوتيم ار يلووط ره هک تسا نآ هب داقتع

ی‌مزر اوخ^۱ ی‌سوم نب دمحم زا تسای باتک ربح رد لقتسم رثا نی‌تسخن: ربح ملع شیادیپ و یم‌زراوخ بد، هدمآ باتک رد هکنانچ و (دوش‌یمن هدی‌ن‌آ ن‌اونع رد «رصتخم^۲ لک^۳ ن‌غره^۴ لاس^۵ قور^۶ م^۷ م^۸ م^۹ م^{۱۰} م^{۱۱} م^{۱۲} م^{۱۳} م^{۱۴} م^{۱۵} م^{۱۶} م^{۱۷} م^{۱۸} م^{۱۹} م^{۲۰} م^{۲۱} م^{۲۲} م^{۲۳} م^{۲۴} م^{۲۵} م^{۲۶} م^{۲۷} م^{۲۸} م^{۲۹} م^{۳۰} م^{۳۱} م^{۳۲} م^{۳۳} م^{۳۴} م^{۳۵} م^{۳۶} م^{۳۷} م^{۳۸} م^{۳۹} م^{۴۰} م^{۴۱} م^{۴۲} م^{۴۳} م^{۴۴} م^{۴۵} م^{۴۶} م^{۴۷} م^{۴۸} م^{۴۹} م^{۵۰} م^{۵۱} م^{۵۲} م^{۵۳} م^{۵۴} م^{۵۵} م^{۵۶} م^{۵۷} م^{۵۸} م^{۵۹} م^{۶۰} م^{۶۱} م^{۶۲} م^{۶۳} م^{۶۴} م^{۶۵} م^{۶۶} م^{۶۷} م^{۶۸} م^{۶۹} م^{۷۰} م^{۷۱} م^{۷۲} م^{۷۳} م^{۷۴} م^{۷۵} م^{۷۶} م^{۷۷} م^{۷۸} م^{۷۹} م^{۸۰} م^{۸۱} م^{۸۲} م^{۸۳} م^{۸۴} م^{۸۵} م^{۸۶} م^{۸۷} م^{۸۸} م^{۸۹} م^{۹۰} م^{۹۱} م^{۹۲} م^{۹۳} م^{۹۴} م^{۹۵} م^{۹۶} م^{۹۷} م^{۹۸} م^{۹۹} م^{۱۰۰} م^{۱۰۱} م^{۱۰۲} م^{۱۰۳} م^{۱۰۴} م^{۱۰۵} م^{۱۰۶} م^{۱۰۷} م^{۱۰۸} م^{۱۰۹} م^{۱۱۰} م^{۱۱۱} م^{۱۱۲} م^{۱۱۳} م^{۱۱۴} م^{۱۱۵} م^{۱۱۶} م^{۱۱۷} م^{۱۱۸} م^{۱۱۹} م^{۱۲۰} م^{۱۲۱} م^{۱۲۲} م^{۱۲۳} م^{۱۲۴} م^{۱۲۵} م^{۱۲۶} م^{۱۲۷} م^{۱۲۸} م^{۱۲۹} م^{۱۳۰} م^{۱۳۱} م^{۱۳۲} م^{۱۳۳} م^{۱۳۴} م^{۱۳۵} م^{۱۳۶} م^{۱۳۷} م^{۱۳۸} م^{۱۳۹} م^{۱۴۰} م^{۱۴۱} م^{۱۴۲} م^{۱۴۳} م^{۱۴۴} م^{۱۴۵} م^{۱۴۶} م^{۱۴۷} م^{۱۴۸} م^{۱۴۹} م^{۱۵۰} م^{۱۵۱} م^{۱۵۲} م^{۱۵۳} م^{۱۵۴} م^{۱۵۵} م^{۱۵۶} م^{۱۵۷} م^{۱۵۸} م^{۱۵۹} م^{۱۶۰} م^{۱۶۱} م^{۱۶۲} م^{۱۶۳} م^{۱۶۴} م^{۱۶۵} م^{۱۶۶} م^{۱۶۷} م^{۱۶۸} م^{۱۶۹} م^{۱۷۰} م^{۱۷۱} م^{۱۷۲} م^{۱۷۳} م^{۱۷۴} م^{۱۷۵} م^{۱۷۶} م^{۱۷۷} م^{۱۷۸} م^{۱۷۹} م^{۱۸۰} م^{۱۸۱} م^{۱۸۲} م^{۱۸۳} م^{۱۸۴} م^{۱۸۵} م^{۱۸۶} م^{۱۸۷} م^{۱۸۸} م^{۱۸۹} م^{۱۹۰} م^{۱۹۱} م^{۱۹۲} م^{۱۹۳} م^{۱۹۴} م^{۱۹۵} م^{۱۹۶} م^{۱۹۷} م^{۱۹۸} م^{۱۹۹} م^{۲۰۰} م^{۲۰۱} م^{۲۰۲} م^{۲۰۳} م^{۲۰۴} م^{۲۰۵} م^{۲۰۶} م^{۲۰۷} م^{۲۰۸} م^{۲۰۹} م^{۲۱۰} م^{۲۱۱} م^{۲۱۲} م^{۲۱۳} م^{۲۱۴} م^{۲۱۵} م^{۲۱۶} م^{۲۱۷} م^{۲۱۸} م^{۲۱۹} م^{۲۲۰} م^{۲۲۱} م^{۲۲۲} م^{۲۲۳} م^{۲۲۴} م^{۲۲۵} م^{۲۲۶} م^{۲۲۷} م^{۲۲۸} م^{۲۲۹} م^{۲۳۰} م^{۲۳۱} م^{۲۳۲} م^{۲۳۳} م^{۲۳۴} م^{۲۳۵} م^{۲۳۶} م^{۲۳۷} م^{۲۳۸} م^{۲۳۹} م^{۲۴۰} م^{۲۴۱} م^{۲۴۲} م^{۲۴۳} م^{۲۴۴} م^{۲۴۵} م^{۲۴۶} م^{۲۴۷} م^{۲۴۸} م^{۲۴۹} م^{۲۵۰} م^{۲۵۱} م^{۲۵۲} م^{۲۵۳} م^{۲۵۴} م^{۲۵۵} م^{۲۵۶} م^{۲۵۷} م^{۲۵۸} م^{۲۵۹} م^{۲۶۰} م^{۲۶۱} م^{۲۶۲} م^{۲۶۳} م^{۲۶۴} م^{۲۶۵} م^{۲۶۶} م^{۲۶۷} م^{۲۶۸} م^{۲۶۹} م^{۲۷۰} م^{۲۷۱} م^{۲۷۲} م^{۲۷۳} م^{۲۷۴} م^{۲۷۵} م^{۲۷۶} م^{۲۷۷} م^{۲۷۸} م^{۲۷۹} م^{۲۸۰} م^{۲۸۱} م^{۲۸۲} م^{۲۸۳} م^{۲۸۴} م^{۲۸۵} م^{۲۸۶} م^{۲۸۷} م^{۲۸۸} م^{۲۸۹} م^{۲۹۰} م^{۲۹۱} م^{۲۹۲} م^{۲۹۳} م^{۲۹۴} م^{۲۹۵} م^{۲۹۶} م^{۲۹۷} م^{۲۹۸} م^{۲۹۹} م^{۳۰۰} م^{۳۰۱} م^{۳۰۲} م^{۳۰۳} م^{۳۰۴} م^{۳۰۵} م^{۳۰۶} م^{۳۰۷} م^{۳۰۸} م^{۳۰۹} م^{۳۱۰} م^{۳۱۱} م^{۳۱۲} م^{۳۱۳} م^{۳۱۴} م^{۳۱۵} م^{۳۱۶} م^{۳۱۷} م^{۳۱۸} م^{۳۱۹} م^{۳۲۰} م^{۳۲۱} م^{۳۲۲} م^{۳۲۳} م^{۳۲۴} م^{۳۲۵}

لمع راهچ یانعم هب ،باسح زا ار نآ هک یصاخ یاهشور و میهافم و ناگژاو اب لقتسم یملع تروص نیا .دوشیم دلوتم – دننکیم زیامت هسدنه و ،تبتثم و حیحص دادعا زا یریگردنچ نوچ یلامعا و یلصا .تس ادیپ دربیم راک هب یربج تادوجوم یفرعم رد یمزراوخ هک یشور زا رم .

هب ربح ملع رد هک ار یتادوجوم ،یناگهد هاگتسد رد یمقرود و یمقرکي دادعا اب سایق یور زا یمزراوخ اب سایق هب هک (x ای لوهجم رادقم) «ءیش» زا دناترابع تادوجوم نیا .دنکیم فیرعت ،دوریم راک ای لوهجم رادقم مود ناوت) «لام» ؛دوشیم هتخاس یمقرود ددع کی رد (۱۰ بیرض) یناگهد شخب بیرض «مهرد» ای ددع و ،دوشیم هتخاس یناگدص ددع کی رد (۱۰۲ بیرض) یناگدص شخب سایق هب هک (x۲ تادوجوم ،بیترت نیا هب .یناگهد دادعا لسللس رد ۹ ات ۱ ماقرا اب تسا رطانتم هک ،(مولعم رادقم) یدنبمیسقت هب یمزراوخ سپس .دنیآیم رطن هب یباسح دادعا زا یاهتفایمیعت لکش یربج قیروط نیا هب .دوشیم لصاح رگیدکی اب تادوجوم نیا فلتخم یاهبیکرت زا هک دزادرپی یتالداعم دنوشیم نایب یظفل تروص هب لامعا نیا (مه) دیآیم تسد هب ،مود و لوا تاجرد زا ،هلداعم هتسد ۶ : (یسوم نبدحم ،یمزراوخ ، ده : کن

$$\begin{array}{lll} x' = ax & (3) & x'' = a \\ x' + a = bx & (6) & x'' = ax + b \end{array} \quad \begin{array}{l} ax = b \quad (1) \\ x' + ax = b \quad (4) \end{array}$$

رکذ یمزراوخ هک ییاههنومن رد .دنا(رفص فلاحم و تبتثم) تبتثم ادیکا هراومه b و a یاهبیرض ،رسک بیرض اب یتالداعم و انانیشناج ،دید میهاوخ هکنانچ اما ،دناحیحص دادعا بیرض مه ،دنکیم ،دنریگی رطنرد مه ار گنگ'یتح و .

باشن ،بیراض ندوب تبتثم طرش هب ،ار مود و لوا چرد تالداعم تالاح یمامت عقاو رد ،هلداعم ۶ نیا لمع ود زا یکی اب ار نآ ،دشاب هدش هداد تروص ۶ نیا زا یکی زا ریغ هب یاهلداعم هچنانچ .دندهیم هاگره نینچمه .مینکیم لیدبت لامرن تروص ۶ نیا زا یکی هب ،لمع ودره اب ای ،«هلباقم» ای «ربج» لامرن تروص هب هلداعم ،ددع نیا هب هلداعم نیفرط میسقت اب ،دشاب کی فلاحم یددع ۲x بیرض دیآیمرد .

تسا لوا چرد للداعم هب لیدبت لباق (۳ مش) رگیدی کی و لوا چرد زا (۱ مش) ۱ کی یتالداعم نیا زا تسد یمزراوخ ،رگید للداعم ۳ دروم رد .دوشیم رجنم ددع کی رنج جارختسا هب ۲ رامش للداعم لح اب ار متیروگلا نیا هلداعم ره دروم رد اهتنم ،دهدیم تسد هب ار هلداعم لح ۱ لک (متیروگلا) داعم شیر ،لاثم ناونع هب .دربیم راک هب ،دمانیم (وگلا) «باب» ار نآ هک لاثم کی زا هدافتسا طبار زا ۴ رامش

ور ۶ رامش و ۵ رامش تالداعم دروم رد .دراد تبتثم باوج کی هراومه هلداعم نیا .دیآیم تسد هب و دتسا نکمم هلداعم هک دنکیم دیق $x^2 + a = bx$ للداعم دروم رد هکنانچ ،تسا ناسکی اساسا یمزراوخ .دشاب هتشادن باوج ای ،دشاب هتشاد تبتثم باوج

اهیهاللمجود ربح

ملع لوح تاحل زا ،لاح نیا اب و ،هتفرگ رارق هجوت دروم رتمک هک یمزراوخ باتک زا یرگیدی شخب یور رب برض و قیرفت ،عمج یلصا لمع ۳ نایب هب هک تسا یشخب ،تسا تیمها زئاج رایسب ربح قیرفت و عمج دروم رد یدعواق نایب هب ادتبا یمزراوخ .(۲۷-۳۰ ص) دراد صاصتخا اهیهاللمج ود ددع کی تروص هب ار یاهللمجود ره یو ،اهیهاللمجود برض دعواق نایب یارب .دزادرپی اهیهاللمجکی ددع نیا رابرد ار ۱۰ یانبم رد یمقرود ددع ود برض دعواق هاگنآ و ،دریگی رطن رد x یانبم رد یمقرود

اهدع ب یمزراوخ راک زا شخب نیا .(یسوم نبدمحم ،یمزراوخ ،ده : کن) دربیم راک هب یانبم رد یمقرود
لخدم ،یمالسا گرزب فراعمالا ؤرئاد تیاس).تفای هعسوت وابتکم نانادیضایر و یجَرك تسد هب
(ربج

کیزیف هتخومآشناد ،دهشم یرطتنم یاهفرح و ینف هکشناد داتسا ،اینئیایض نسح رتکد
و مالسا یاضف زا ربج ملع یریذپریثأت هنیمز رد یمزراوخ هراونشج نارواد تایه لوئسم و یاهتسه
رد ؛تسا وسمه نید هفسلف اب هک دوشیم متخ یریسم نامه هب تایضایر :دیوگ یم یمالسا هق
یتسه قیاقح کرد یارب یرازبا و هدش داجیا بان درخ اب هک تسا ییاهشور هعومجم تایضایر عقاو
یملع تیصخش .تسین بان درخ دعاوق زا چراخ یرامعم نیا و هدرک یرامعم ار یتسه دنواخ .تسا
شزومآ رد تسا مزال تهج نیمه هب .تسا رگنایامن ار تدحو نیا زین ام ینامسآ باتک و نید ناگرزب
،تشاد ینمض هجوت یلاعتم فده نیا هب رگید مولع و تایضایر

هب ار شیوخ تلأسر ،دنک انشآ یتسه تقیقح اب ار ام دناوتن یشناد رگا عقاو رد :درک راهطا یو
رد هک دراد دوجو یاهدیچیپ یسدنه قیاقح یتسه یرامعم رد لاثم ناوئع هب .تسا هدناسرن ماجرف
اهیگدیچیپ نیمه تخانش تایضایر زا شخب تلأسر و هدش هتخادرپ نآ هب رصاعم یسانشناهی
،تسا یتسه تاذ رد ناهن قیاقح و

تایضایر هعسوت لماع ؛مالسا

یکی :درک راهطا یمالسا ندمت خیرات رد یضایر مولع تفرشیپ یاههنیمز هب هراشا اب اینییایض
نید ماکحا و هق ،یمالسا ندمت خیرات رد نآ ماع یناعم هب تایضایر تفرشیپ لیالد نیرتمهم زا
اب .دش نآ هب هتسباو مولع و تایضایر هعسوت بجوم نآ ماکحا و مالسا تقیقح رد .تسا مالسا
بجوم هک دعاوق زا یرایسب هک تفایرد ناوتیم مالسا زا سپ تایضایر گرزب بتک هب یهاگن
هلبق یعرش تاقوا نییعت ،ثرا ،تراجت دننام یمالسا ماکحا هب ،دش تایضایر هعسوت و طسب
تایضایر هک دوب یا هنوگ هب تالداعم یخرب ثرا هنیمز رد هنومن ناوئع هب .ددرگ یمزاب ...و یبای
،تفای هعسوت تالداعم عون نیا لح نونف تهج نیمه هب و دمآ یمن رب نآ خساپ هدهع زا نامز

هب یهاگن تسا یفاک یعدم نیا تابثا یارب :درک هفاضا دهشم یاهفرح و ینف هاگشناد داتسا
(ع) اضر امام رصاعم نادییضایر یمزراوخ یسوم نبا دمحم **هلباقملاو ربجلا باتک همدم**
باتک نیا نیودت رد شا هزیگنا نوماریپ شیوخ هلباقمو ربج هلاسره همدم رد یمزراوخ .میزادن
هلباقملاو ربج کمک هب تابساحم هرابرد هاتوک یرثا تسا هدرک قیوشت ارم نومام» دسیون یم
نامدرم هک لیبق نآ زا ،منک دودحم باسح ملع رد دراوم نیرتدنمدوس و نیرتهداس هب ار نآ و فی نصت
و داد مامت رد و تراجت ،یقوقح یواعد ،تثارو راصحنا ،ایاصو ،ثرا یایاضق رد موادم
،اهههاربآ ددنک ،نیمز یریگهزادنا هک اج ره ای ددراد زاین اهنادب مه اب اهنآ یاهدتس
،«دشاب رظن عمطم هک لیبق ره و عون ره زا دصاقم رگید و یسدنه تابساحم

نیا .دوب فلتخم یاهمیلقا رد ندرازگ زامن یارب نامز نییعت ،رگید هنومن :درک هفاضا اینئیایض
،دنک یم هیجوت ار هسدنه و تاتلثم ، تایضایر هب جایتحا هک دوب دیشروخ تاکرح دصر دنمزاین رما
یشک هشقن و یحاسم هب فلتخم یاهمیلقا رد هک تسا یرما هلبق تیعقوم ندرک ادیپ نییچمه
تیقاوم ،یبای تهج ،تراجت ،ثرا دننام یفلتخم یاههنیمز رد مالسا عرش یلک روط هب .دراد زاین
هب تایضایر هب نامز نآ گرزب نادنمشناد و دوب تایضایر دنمزاین هک تسا یا هنوگ هب ...و صاخ
ره ،دشیم فرطرب لیاسم نیا هک یمماگنه .دوش ارجا یتسرد هب عرش و هق هک دنتخادرپ لیلد نیا
،درک یم داجیا ار یدیج لیاسم و دوشگیم ار یرگید یاهباب یضایر ملع زا باب

مولع هعسوت بجوم هک تسا مالسا نیبم عرش نیناوق تاذ نیا تقیقح رد :درک دیکات یو
(یتسه قیاقح کرد یارب یرازبا ؛یضایر روحم اب وگتفگ ،انکی تیاس).دیدرگ

ارصتخمَّ اباتك ةلباقملا و ربجل اباتك نم تفلأ :تسأ ترابع نأ اباتك همدم زأ ناشأ دوصقم
ف و مهأصو و مهشراوم ف هأ ةجالحا نم سانلا مزلى امل هلىلج و باسحلا فىطللل اصرأ
ىرك و نىضرالا ةحاسم نم مهنىب هب نولماعتى ام عىمج ف و مهتاراجت و مهمأحأ و مهتمساقم
(١٦ ص ،ةلباقملا و ربجل اباتك)هنونف و ههوج و نم كلذ رىغ و ةسدنهل و راهنالا

:تسوا قىم ع مهف زأ كأح و هجوت بلأح زىن وأ ترابع همأدا

امأ دادعأا عىمج تدجو وَّأدع كلذ عىمج تدجو باسحلا نم سانلا هأا جأتحى ام ف ترطن امل ىنأ و
دأوالا زواج ام دادعأا نم هب طفلى ام عىمج تدجو و ،دادعأا عىمج ف لأحأ دأوالا و دأوالا نم تبكرت
نورشعأا هنم نوكتف دأوالاب لعف امك ثلثت و ةرشعأا ىنثت مئ دأوالا جرخم جرخى هرشعأا ىلأ
فلأا ىلأ ةرشعأا و دأوالاب لعف امك ثلثت و ةئاملا ىنثت مئ ،ةئاملا مامت ىلأ نوئالثلأ و
(نامه)ددعأا نم كردملا ةأاغ ىلأ دقع لك دنع فلأا ددرت كلذك مئ

ولف .فقابالا ةلباقم ف رآأا نوكتف ،نىضوعأا دأ ف مولعملا ءزجأا ءانثتسا زوجى : (بى) [3]
اقلطم لطفى : خىشلا لاق موأا رعسب ادأاو فواسى ام أأا ةعبأأا ةعلسلأ هذو كئعب :لاق
ةئالئ فّحصى : لاق ادأاوّصخى ام أأا :لاق ول و .موأا رعسب املع ف نأ أأا ،كلذ هجولا و ،ةلاهجلل
هاملع ناف ،ةلاهجلا ىلأ فصفملا رودلا توبئل ،نالطفىلأ دنع برقأأا و ،نمئال عىمجب اهعأأا
نمئال عىمجب اهسامأا ةعبأا ف عىبلأأا حص **امهرىغ وأ ةلباقملا و ربجلاب**

،ءىش ثلث و ةرشع لدعى ءىش نمئالّ نأل ،رشع ةسمخ وهف نمئال ثلث و ةرشع هعاب ول و
ئالئ أأا :لاق ول و .ئالئ و رشع ةئالئ وهف نمئال عب و :لاق ول و .نمئال فئالئ لدعت ةرشعأا
(27 ص ،ج2 :مارحلا و لالحلا ةفرعم ف ماكأأا دأوق) .فصن و ةعبس وهف نمئال

هدش ربح ملع فصاصئأا تآحالطصا نأب دراو ،بلطم نأا حىضوت بسانت هب همأركلا حاتفم
دأامرف ىم و تسأ :

و ةلداعملا ىنعم و ةلباقملا ىنعم و هانعم ةفرعم نم -ملعأا لىصئت نأب لبقّ دب الف ربحأا أم
مأقملا ف تآحالطصا نأب .

ئىش أأا ةعلسلأ اذو انلائم فف ،لباقملا ىلأ ةدأزلأ نع و صقانلا لىمكت نع ةرابع ربحأا
دزت و ،ةمات ةعلسلأ رىصئتف ءانثتسالأ طقسئ و ةعلسلأ لمكت نأ ربحأا ،ءأىشأ ةعبأا لدعت
ةعبأأا رىصئتف ،ءأىشأ ةعبأأا وه فّأأا اهلداعم ىلأ ةعلسلأ هب انممت فّأأا ءىشلا كلذ لئم
أربج فّمسى ةلك لمعأا اذو و ،همامت ةعلسلأ و ئىش و ةعبأا ءأىشأ

.ةلداعملا لصئتل نىفرطأا ف ةسنأجتمل سانجأأا طاقسأا فف ةلباقملا أم و

ةرشعأا طقسئتف نىعبأا لداعت ةرشع و ئىش :الئم لوقنف ،لائملا ناونع ف كلذ حصونل و
،ةلباقملا ىنعم وه و نوئالئ فئالئ ف و ئىش لّوأأا ف فقىبى نىلداعمتل نم دأوالل نم
سانجأأا نأل ،لئاسم ئالئ ف و سنج و سنج نىب أم فف و ةلداعملا تلصح ةلباقملا تلصح اذف
:ءأىشأ ةئالئ فف ةروصحم ةلباقملا و ربحأا فف

،الاومأ لدعت ءأىشأ ةئالئ و ،ئىش لدعى ددع ىلوالأ ةلأسمأا فف .ددعأا و لاملا و ءىشلا فف و
:اضأ ةئالئ فف و نىسنج و سنج نىب أم و .اددع لدعت لاومأ ةئالئ

.ءأىشأ و ددع لدعت لاومأ ةئالئ ،اددعأا و الاومأ لدعت ءأىشأ ةئالئ ،الاومأ و ءأىشأ لدعى ددع ىلوالأ

و افين داز يديشمجل ناك نإ و ،ءامدقل راكفأ اهيلإ تهتنا يتّال تاي ربجل ايهّ تسلا هذه و
هّنف لىل لوكم ليصفتل و لمعل و يلامجل شيدح اذه و ،باسحل لهأ مامإ هّنف؛ ليق اذهب و ،نيغست

يّمسي هتفرعم لوهجملانأ وهف ةلباقملا و ربحلا اهيلع فقوتي يتّال تاحالطصالا نايب امأ و
و ،ابعك هانيّمس لاملا يف هانبرض اذإ و ،الام لصاحل يّمسي عيشل يف عيشل انبرض اذإ و ،ايش
لام يف و ،بعكل لام هانيّمس لاملا يف هانبرض اذإ و ،لاملا لام هانيّمس بعكل يف هانبرض اذإ
و ادوعص ةبسانتم لكلا و ،بعكل بعك بتارمل عساتف ،اذكه و ،بعكل بعك هانيّمس بعكل
لىل عيشل و عيشل لىل لاملا و لاملا لىل بعكل ةبسنك بعكل لىل لاملا لام ةبسنف ،الوزن
دعاقو حرش يف ةماركل حاتفم) اذكه و لاملا عّج لىل عيشل عّج و عيشل عّج لىل دحاولا و دحاولا
(249-251 ص: 13 ج؛ (ةثيدحل - ط) ةمالعلا

رصرع رد يوزوح ياه يگتسباب هلاقم ١٠ هرامش تسويپ هب زين شح بم نيا لىلى صفت يسررب يارب
دىيامرف هعجارم رضاح

١٤٠٠ / ١١ / ٥ خيرات ،لاله تىؤر شح بم ،هقف جراخ هسلج [4]

ماظن رد تاىضاي رهاگىاج» هلاقم هب يوزوح مولع رد تاىضاي رهاگىاج لىلى صفت يسررب يارب
دىيامرف هعجارم «هيملع ياه هزوح يشزومآ